

NORSK KULTURHISTORISK FOTOGRAFI

Prosjektbeskrivelse

Nå – ved slutten av fotografiets analoge epoke – finnes det minst 60 millioner fotografier i offentlige og private arkiv og samlinger i Norge. Disse fotografiske samlingene representerer et stort kulturhistorisk kildemateriale, og stadig flere fotografier blir nå tilgjengelige for offentligheten etter som samlingene digitaliseres.

Disse samlingene/arkivene bærer på mange historier. I tillegg til den åpenbare verdien fotografiene kan ha for lokalhistorikere og slektsgranskere er de også del av vår visuelle kulturarv på et mer allment nivå. Fotografiene viser ikke bare et motiv, de fremviser en synsmåte, en estetisk holdning og en nøkkel til en forståelse av sosiale relasjoner. Vi kan si at et arkiv av lokalhistorisk betydning også kan være et arkiv av allmenn kulturhistorisk og/eller fotohistorisk betydning.

Utstillingen Norsk kulturhistorisk fotografi setter fokus på det kulturhistoriske fotografiet ut i fra en tverrfaglig, kritisk horisont. Med utgangspunkt i fotografiets tekniske, estetiske og sosiale historie – fra 1840 til i dag – vil utstillingen vise både høydepunkter og skjulte skatter fra vår fotografiske kulturarv. Utstillingen vil være en del av mangfoldsåret 2008 og vil søke å utdype mangfoldsbegrepet slik det fremtrer i fotohistorien. Dette omfatter motivområder knyttet til kultur, klasse, identitet og geopolitiske spørsmål (bygd/by oa.). Men også fotografiets profesjonshistorie og teknologiske utvikling kan sees i et mangfoldsperspektiv.

Prosjektet vil utfordre vante forestillinger om forholdet mellom bruksfotografi og kunstnerisk fotografi. Den skal være en døråpner for et bredt publikum. Utstillingen vil bli todelt, med én avdeling i Oslo og én Horten. I tillegg kommer en omfattende bok og et nettsted som vil gi en inspirerende og unik inngang til fotografiets kulturhistorie.

Framdrift

Utstillingen er et samarbeid mellom Nasjonalbiblioteket og Preus museum, det nasjonale fotomuseet. Disse to institusjonene har et felles, nasjonalt ansvar for kulturhistorisk fotografi og samarbeider blant annet om Fotoregistrene som inneholder en oversikt over norske fotografer og samlinger. Utstillingen Norsk kulturhistorisk fotografi tar utgangspunkt i dette samarbeidet men strekker seg i en ny retning når vi nå inviterer forvalterne av den norske fotoarven om å gjøre et utvalg i sine samlinger med tanke på denne utstillingen. Arbeidet vil foregå i etapper:

1. Private og offentlige norske fotosamlinger inviteres til å melde inn hele/deler av samlinger/arkiv som de mener har en *særskilt karakter og fotohistorisk interesse*. Dette innebærer samlinger/arkiv som ut i fra *estetiske, sosiale eller tekniske kriterier* kan bidra til en utdypet forståelse av fotografiets virkemåter. Med samling/arkiv menes her en substansiell gruppe fotografier (positive eller negative) som har en gjennomgående karakter. Det kan være et helt arkiv som er oppstått på en bestemt måte eller det kan være et begrenset utvalg av en ellers kompleks samling. Vi er ikke ute etter bredde eller representativitet, men etter samlinger/arkiv med særskilt karakter.

Utfordringen ligger blant annet i å se det allmenne i det lokale og det universelle i det spesielle. En eksempelliste til inspirasjon følger på slutten av dette dokumentet, men det er åpenbart at definisjonen av begrepet «særskilt fotohistorisk karakter» er fleksibel.

Samlinger/arkiv meldes inn ved å maile 10-20 digitale filer (maks 1000x1000 pixler – jpg) samt en kort beskrivelse (maks 1 A4 ark) av samlingen/arkivets fotohistoriske karakter til prosjekt@preusmuseum.no. Vi ønsker også informasjon om eiendomsforhold/proveniens og informasjon vedrørende eventuelle originaler/årgangskopier.

- Invitasjonen sendes ut 1. mars 2007.
- Frist for innmelding av samlinger er 1. juni 2007.

Nasjonalmuseet og Preus museum har som målsetting å linke de innsendte bildene opp mot Fotoregistrene.

2. Det opprettes en referansegruppe for prosjektet, bestående av 4-5 ressurspersoner med erfaring innen fotobeveringsfeltet. Per 1. mars består referansegruppen av Roger Erlandsen, direktør, Akershus fylkesmuseum; Liv Hilde Boe, førstekonservator; Åsta Brenna, bilderedaktør.

3. Nasjonalbiblioteket og Preus museum gjør et utvalg fra det innsendte materialet som presenteres i en stor utstilling som åpner i oktober 2008. Utstillingen vil vektlegge «vintage prints» eller årgangskopier der det er mulig å frembringe dette. I tillegg er det en målsetting å presentere samlingene digitalt, både på nettet og i utstillingen. Denne presentasjonen vil være bredere.

- Utvalget ferdig 1. oktober 2007.
- Katalogdeadline 1. februar 2008.

4. Utstillingen åpner parallelt på Nasjonalbiblioteket i Oslo og Preus museum i Horten. Samtidig slippes boken og det arrangeres et større seminar om norsk kulturhistorisk fotografi.

- Utstillingsåpning og boklansering medio oktober 2008.

Om boken

Boken «Norsk kulturhistorisk fotografi» har som ambisjon å utgjøre en søyle i den norske fotohistorien. Den vil bestå av substansielle presentasjoner av viktige samlinger/delsamlinger (omlag 30 samlinger á 6-8 bilder/4 sider) og 3-5 essays som både er faglig relevante og samtidig populariserer stoffet for et bredere publikum. Forfatterne annonseres senere.

Om utstillingen

Utstillingen åpner parallellt på Nasjonalbiblioteket i Oslo og på Preus museum i Horten. Den vil vektlegge visning av serier og grupper av bilder der arkiv- og samlingskarakteren blir fremtredende. Utstillingen vil også kunne inneholde en presentasjon av arkiv- og samlingshistorisk materiale, som permer, skap, hyller, kartotek kort o.l. der dette kan fremheve samlingens karakter.

Om seminaret

Utstillingen vil bli ledsaget av et seminar om kulturhistorisk fotografi. Relasjonen mellom kulturhistorisk fotografi som kildemateriale og estetisk materiale vil bli vektlagt. Seminaret vil belyse rikdommen i materialet, men også de faglige utfordringene som oppstår når et materiale leses på ulike måter. Ideer om arkiv/samlinger som estetisk og ideologisk uttrykk vil også bli belyst.

Oslo/Horten 1. mars, 2007

Prosjektgruppen for Norsk kulturhistorisk fotografografi
Hanne Holm-Johnsen og Jonas Ekeberg/Preus museum
Harald Østgaard Lund og Daniela Büchten/Nasjonbiblioteket
(sign.)

Eksempelliste

Estetiske kriterier	Vitenskaplig fotografi med estetiske kvaliteter Kommersielt fotografi med kunstnerisk ambisjon Studiofotografi med spesiell lyssetning Studiofotografi med unik relasjon mellom fotograf og objekt Bedriftsarkiv med særskilt rigid men interessant serialitet Offentlig arkiv preget av amatørmessig fotografering
Tekniske kriterier kvalitet	Samling eller arkiv med fotografi av spesielt høy teknisk Arkiv som fremviser tidlige forsøk med ulike teknikker Samling med uvante tekniske løsninger Arkiv som dokumenterer fototekniske paradigmeskifter
(våt/tørr o.l.)	Samling/arkiv med særskilt dokumentasjons-/bevaringshistorie
Sosiale kriterier	Et arkiv som reflekterer en spesiell sosialpolitisk begivenhet En samling som reflekterer en bestemt samfunnsklasse Del av en samling som uventet kombinerer sjanger og tema Samling som dekker et viktig men oversett område Tilfeller der fotografen har vært særlig sentral i en sosial situasjon Uvant/særegen bruk av fotografi i en sosial situasjon Spesielt viktige begivenheter som er dokumentert

Av fothistorisk interesse – og av interesse for denne utstillingen – vil særskilt de samlinger arkiv som fremviser en kombinasjon av disse være, f.eks. en viktig begivenhet som er dokumentert med et spesielt vellykket estetisk resultat. Eller en ny teknikk som har stått i en relasjon til en interessant politisk begivenhet. Eller et karakteristisk estetisk resultat fra en teknisk sjelden praksis.